

NÁRODNÍ
MUZEUM

CENTRUM PRO PREZENTACI
KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

KONCEPCE ČINNOSTI CENTRA PRO PREZENTACI KULTURNÍHO DĚDICTVÍ (NÁRODNÍ MUZEUM)

AKTUALIZACE PRO OBDOBÍ 2021–2025

Obsah

1Preambule	4
2Výchozí stav	6
3Vyhodnocení koncepce Centra pro prezentaci kulturního dědictví za léta 2015 až 2020	8
4SWOT analýza současného stavu	12
4.1Silné stránky	12
4.1.1Kontinuální aktivity pracoviště (eMuzeum, knihovna Centra, časopis)	12
4.1.2Pozice a podpora pracoviště v rámci domovské instituce	12
4.1.3Široký záběr domovské instituce - testování modelových projektů	13
4.1.4Personální základna pracoviště	13
4.1.5Komunikační platformy oddělení	13
4.1.6Zakotvení pracoviště ve strategických dokumentech MK ČR	13
4.1.7Projekty pracoviště	13
4.2Slabé stránky	13
4.2.1Nedostatek finančních prostředků zejména pro propagační aktivity	13
4.2.2Malé prostory pro Knihovnu pracoviště	13
4.2.3Prezentace na sociálních sítích	13
4.3Příležitosti	14
4.3.1Vzrůstající důležitost prezentace a komunikace v rámci muzejnictví	14
4.3.2Spolupráce v rámci domovské instituce, metodických center, mezi muzei obecně	14
4.3.3Vzdělávání zaměstnanců	14
4.3.4Zájem veřejnosti o dění v muzejnictví i návštěvy muzeí	14
4.3.5Zájem cílových skupin o spolupráci	14
4.3.6Zahraníční spolupráce	14
4.4Hrozby	14
4.4.1Personální destabilizace	14
4.4.2Nedostatek finančních prostředků - stagnace veřejných rozpočtů	14
4.4.3Nezájem o aktivity pracoviště ze strany veřejnosti	14
4.4.4Zrušení aktivit z nepředvídatelných důvodů (např. koronavirus)	14
4.4.5Nedostatečné povědomí o aktivitách pracoviště	15
5Cíle a prostředky pracoviště v letech 2021–2025	16
5.1Hlavní cíle	16
5.2Díličí cíle	16
5.2.1Provoz a aktualizace oborového informačního portálu www.emuzeum.cz	16
5.2.2správa, provoz a rozvoj oborové muzeologické knihovny Centra	17
5.2.3publikace a redakční zpracování časopisu Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce	17

5.2.4koordinace Pražské muzejní noci pro celou metropoli	17
5.2.5tvorba metodických výstupů z oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky	18
5.2.6praktická a teoretická příprava muzejních prezentací a akcí	18
5.2.7organizace oborových setkání (konference, semináře)	19
5.2.8vzdělávací činnost, organizace školení a kurzů	19
5.2.9konzultace a poradenství v oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky	20
5.2.10spolupráce s dalšími odbornými pracovišti doma i v zahraničí	20
5.2.11tvorba a aktualizace Kalendária příspěvkových organizací MK ČR, správa portálů	21
6Etapy realizace, cílový stav	22
6.1Etapy realizace cílů v letech 2021–2025, shrnující tabulka	22
6.2Cílový stav	23
6.3Prostředky – ekonomická rozvaha, zdroje financování a personální zajištění	24
6.3.1Zdroje financování a ekonomická rozvaha	24
6.3.2Personální zajištění	25
7Závěr – stručné shrnutí a zdůraznění důležitých aspektů	26

1 Preambule

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví (dále Centrum) bylo založeno 1. listopadu roku 2005 jako jedno z metodických pracovišť pro oblast muzejnictví. Pracoviště plní **dokumentační, informační, metodickou, konzultační a školicí činnost** v oboru své působnosti prezentace movitého kulturního dědictví a je samostatným oddělením Národního muzea. Je metodickým pracovištěm pro obousměrnou komunikaci muzeí s publikem, prezentaci sbírek, zpracovávání metodických materiálů, poradenské služby a výuku.

Hlavními předměty činnosti Centra jsou zprostředkování sbírek a poznatků o světě z nich získaných veřejnosti, podpora muzejních institucí ve všech aktivitách spojených s oblastí prezentace muzejních sbírek České republiky a obousměrné muzejní komunikace v reálném i virtuálním prostředí. Centrum tak rozvíjí svou činnost zvláště v následujících oblastech: oblast muzejní komunikace a zprostředkování sbírek a poznatků z nich plynoucích veřejnosti; teoretické otázky zprostředkování sbírek různým cílovým skupinám návštěvníků; principy získávání zpětné vazby návštěvníků; teorie a modely prezentace sbírek prostřednictvím muzejních výstav, programů, mimořádných akcí a publikací; prezentace pro skupiny návštěvníků se speciálními potřebami; tradiční formy prezentace muzejních sbírek a jejich rozvoj; aplikace nových technologií při prezentaci sbírek, se zřetelem k možnostem virtuálního prostředí a on-line prezentace, která je dnes nedílným základem vztahu muzea a veřejnosti i z pohledu motivace k fyzické návštěvě muzea. Poslední jmenovaná oblast se nadále jeví jako stěžejní, a to zejména vzhledem k situaci, která ovlivnila všechny oblasti života veřejnosti v roce 2020 takřka po celém světě – omezení v souvislosti s pandemií viru COVID 19.

Hlavní komunikační kanál s odbornou veřejností a zájemci o činnost muzeí tvoří informační oborový informační portál eMuzeum (<http://emuzeum.cz/>). Oddělení zajišťuje jeho redakci, správu, a provoz. Portál přináší již od roku 2006 českým muzejníkům, studentům a zájemcům o obor pravidelné aktuální informace z dění v tuzemském i zahraničním muzejnictví. Portál zpracovává na denní bázi aktuality z muzejnictví, informace o trendech v oboru nebo zprávy o blížících se konferencích a seminářích, je zdrojem a rozcestníkem k metodickým materiálům z oblasti muzejní komunikace, zprostředkovává přístup k oborové knihovně. Portál rovněž nabízí rozcestník k informacím o síti metodických center MK ČR.

Dalšími pilíři činnosti pracoviště jsou kontinuálně budovaná oborová knihovna zaměřená na různé oblasti muzejní práce, muzeologie a kulturního managementu, a redakce a vydávání nejstaršího periodika zaměřeného na muzejní práci, recenzovaného časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* (vychází dvakrát ročně, součást databáze ERIH+).

Pracoviště od období svého vzniku reflektuje úkoly vyplývající ze strategických dokumentů. Svou činnost postupně konsolidovalo do výše zmíněných kontinuálně probíhajících činností, jejichž prostřednictvím se tyto úkoly snaží plnit a zprostředkovávat dále zejména muzejní veřejnosti (správa a rozvoj portálu eMuzeum, budování a provoz oborové knihovny, redakce časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*). Doplněny jsou celou škálou aktivit zahrnujících realizaci modelových projektů, tvorbu a zveřejňování metodických materiálů, poskytování informačního servisu zájemcům, organizaci oborových setkání (konference, semináře), školení v oblastech dle zaměření pracoviště, konzultace či produkční a organizační zajištění Pražské muzejní noci, mnohdy se tedy jedná o aktivity, zaměřené na širokou veřejnost.

Aktivity pracoviště je možné rozdělit také následovně:

- **informační servis**
- **oblast komunikace a vzdělávání v oboru**
- **oblast publikační a redakční práce**
- **vědecko-výzkumná a metodická činnost**
- **konzultační činnost**
- **oblast realizace kulturních projektů**
- **správa portálů a informačních zdrojů**
- **oblast spolupráce**

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví se tak věnuje širokému spektru aktivit, jejichž cílem je rozvoj muzejní komunikace v celé její šíři – oboustranně mezi muzei a jejich publikem. Představuje tedy mezioborovou platformou zabezpečující komunikaci a vytvářející kontakty a sítě mezi muzejní veřejností či odborníky z jiných oblastí, blízkých zaměření pracoviště.

2 Výchozí stav

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví bylo založeno 1. listopadu roku 2005 jako jedno z metodických pracovišť pro oblast muzejnictví. Vzniklo z iniciativy Ministerstva kultury České republiky, přičemž svým založením naplnilo úkol Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003–2008. Svou činnost Centrum dále rozvíjelo na základě Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010–2014 (koncepce rozvoje muzejnictví) a následně dle úkolů vyplývajících z navazující *Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020*. Činnost Centra je v souladu s touto koncepcí a směřuje ke zlepšení prezentace movitého kulturního dědictví. Projekt Centra svou činností přispívá k plnění zejména následujících cílů: 3.2.5. *Zlepšení systematické odborné péče o sbírky muzejní povahy a účinnější podpora prezentace kulturního dědictví*; 3.2.5.3. *Podpora prezentačních aktivit muzeí a galerií*; 3.2.5.5. *Podpora rozvoje tzv. kulturních a kreativních průmyslů*; 3.2.8. *Strategie dalšího postupu v oblasti digitalizace národního kulturního dědictví*; 3.2.9. *Funkce muzeí v procesu uchování a prezentace statků nemateriální kultury*; 3.2.9.1. *Spolupráce muzeí a galerií při uchování a prezentaci statků nemateriálního kulturního dědictví*; 3.2.11.1. *Systematická spolupráce s vysokými školami*; 3.2.13.2. *Účinná pomoc metodických center muzeím a galeriím zřizovaným územními samosprávnými celky*; 3.2.16.3. *Mezinárodní den muzeí, Festival muzejních nocí a další*.

Ke stěžejním úkolům, kterým se pracoviště věnovalo v návaznosti na plnění této koncepce, patří:

- Realizace společného rozcestníku k metodickým centrům z oborového portálu eMuzeum, který vznikl ve spolupráci pracoviště a MK ČR (úkol byl stanoven v bodech koncepce 3.2.4.2. a 3.3.4)
- Realizace jednoduchého průzkumu potřeb a zájmů kulturních institucí zřizovanými územními samosprávnými celky (úkol byl cílen na účinnější pomoc těmto institucím, byl stanoven v bodu 3.2.13.2 koncepce). Centrum pro prezentaci kulturního dědictví provedlo jednoduchý průzkum spojený s propagací svých aktivit (informační portál eMuzeum, služby knihovny centra, možnost prezentace muzeí v rámci portálu Do muzea, možnost konzultací) mezi muzejními organizacemi ČR i krajskými organizacemi zaměřenými na kulturu v roce 2016. Zjištěné okruhy zájmů byly průběžně reflektovány v činnosti pracoviště (například ve výběru témat konferencí organizovaných v dalším období – cykly pod názvem *Muzeum pro návštěvníky* a *Muzea bez bariér*, rovněž v tvorbě metodických textů věnovaných oblastem muzejní prezentace a komunikace). Centrum dlouhodobě zabezpečuje pro muzea z celé ČR informační servis prostřednictvím oborového portálu emuzeum.cz, který je aktualizován na denní bázi, službami specializované knihovny se zaměřením na různé oblasti muzejní práce a kultury, organizací oborových setkání – konference, semináře i školení (zpravidla 2 akce ročně), uveřejňováním metodických textů (v letech 2015–2020 zejména se zaměřením na prezentaci pro skupiny návštěvníků se speciálními potřebami nebo různé aspekty muzejní komunikace), poskytnutím prostoru pro publikaci odborných textů v časopise *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* a formou přímých konzultací dle potřeby. Další platformou pro vzájemnou komunikaci s krajskými, oblastními i lokálními muzei v ČR a pracovištěm byl v tomto období portál *Do muzea!* s rozsáhlým adresářem a přehledem aktivit muzeí a dalších kulturních institucí.

- Pracoviště je dlouhodobým koordinátorem jedné z největších kulturních akcí metropole, Pražské muzejní noci, která v roce 2019 zaznamenala již svůj 16. ročník. Plní tak každoročně úkoly z koncepce v bodech 3.2.16.3. a 3.3.5. Oblíbená každoroční kulturní akce je jedinečným projektem, který prezentuje kulturní dědictví české metropole v netradičních nočních hodinách, s bohatým doprovodným programem a volným vstupným i dopravou. Akce se koná vždy ve večerních hodinách druhé červnové soboty a její návštěvnost pravidelně dosahuje kolem 150 000 návštěvnických vstupů v 70–80 objektech po celé Praze. Pražskou muzejní noc pořádá Národní muzeum společně s Asociací muzeí a galerií ČR a Dopravním podnikem hl. m. Prahy jako vyvrcholení Festivalu muzejních nocí. Akce se koná za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Magistrátu hl. města Prahy.
- Pracoviště se dlouhodobě věnuje oblasti zpřístupnění a muzejní prezentace pro speciální skupiny návštěvníků, a to jak v praktické rovině prostřednictvím modelových projektů, tak i v rovině teoretické, vydáváním metodických textů k problematice a organizováním odborných setkání odborníků. Pracoviště tak vytváří platformu pro realizaci, metodickou podporu, spolupráci a inovace v této oblasti muzejní práce. Významně tak přispělo k plnění koncepce v bodě 3.2.16.4., *Snížení prahu dostupnosti muzejních a galerijních expozic pro sociálně slabší cílové skupiny*. Aktivita nespadá jenom pod sociálně slabší skupiny a návštěvníky se speciálními potřebami, ale obecně vychází ze segmentace návštěvnické veřejnosti.
- Další úkoly pracovišti vyplynuly ze zadání pravidelných ročně stanovovaných Profilových úkolů MK ČR pro Národní muzeum. Pracoviště se již dlouhodobě věnuje tvorbě Kalendária příspěvkových organizací MK ČR. Pravidelně dvakrát ročně sbírá a aktualizuje data o konaných akcích. Pro tento účel byla vytvořena i jednoduchá aplikace.

Obecně plní pracoviště úkoly koncepce prostřednictvím svých aktivit, které se konsolidovaly v průběhu let a jsou doplňovány dle aktuální situace. Z těchto okruhů činnosti se formují i cíle Centra.

Klíčové aktivity pracoviště:

- provoz a každodenní aktualizace oborového informačního portálu *emuzeum.cz*
- správa, provoz a rozvoj oborové muzeologické knihovny Centra
- redakční zpracování časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* (vychází dvakrát ročně)
- koordinace Pražské muzejní noci pro celou metropoli
- tvorba metodických textů z oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky
- praktická a teoretická příprava muzejních prezentací a akcí pro návštěvníky se speciálními potřebami
- organizace oborových setkání (konference, semináře)
- organizace školení a kurzů (zejména kurz komunikace s návštěvníky se speciálními potřebami)
- konzultace a poradenství v oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky
- spolupráce s jinými odbornými pracovišti
- tvorba a aktualizace Kalendária příspěvkových organizací MK ČR

3 Vyhodnocení koncepce Centra pro prezentaci kulturního dědictví za léta 2015 až 2020

Pracoviště své aktivity zaměřuje a plánuje v souladu se strategickými dokumenty, vydanými Ministerstvem kultury ČR. V obecné rovině se jedná zejména o Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Pro konkrétnější úkoly je pak v období od roku 2015 zásadní *Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020*.

Část konkrétních úkolů z této koncepce, na kterých se pracoviště podílelo, je již zmíněna výše v kapitole věnované výchozímu stavu. Vlastní koncepce práce oddělení s konkrétnější podobou plánovaných aktivit je pracoviště zvyklé tvořit a aktualizovat právě dle aktuálně platných dokumentů v gesci MK ČR. Na základě posledního jmenovaného dokumentu tak byla stanovena také koncepce pro aktivity pracoviště s výhledem na léta 2015–2020, která je dostupná na tomto odkazu <http://emuzeum.cz/o-centru>. Z dokumentu je jasná důležitost návaznosti na kontinuálně budované aktivity a komunikační platformy pracoviště směrem k muzejní i široké veřejnosti, jejich další rozvoj a zdokonalení (informační portál eMuzeum s uveřejněnými metodickými texty, odborná knihovna pracoviště, časopis Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce, Pražská muzejní noc apod.).

Z uvedených zastřešujících aktivit, které si pracoviště stanovilo za nejdůležitější cíle ve stanoveném časovém období, jsou stěžejními zejména tyto:

- ***Zefektivnění informačního oborového portálu www.emuzeum.cz: zvýšení jeho návštěvnosti pravidelnou a systematickou aktualizací informací a cílenou propagací, a tak zvýšení efektivity distribuce informací k cílovým skupinám návštěvníků portálu. Správa a rozvoj sekce Správa sbírek.***

V této oblasti došlo k výraznému technologickému posunu, portál eMuzeum prošel v letech 2015–2020 kompletními změnami z pohledu uživatelského, grafického i administračního. Denně aktualizovaný portál obsahuje kromě jiného kalendář akcí a nové sekce dle zjištěného zájmu čtenářů (např. nově zřízená a velmi populární sekce Volná místa). Proto se těší stabilní návštěvnické základně, které je odesílán jednou měsíčně pravidelný newsletter, a od roku 2019 portál podává informace též skrze svou stránku na sociální síti Facebook. Součástí portálu je sekce Správa sbírek a také v posledních letech vytvořen Rozcestník k metodickým centrům MK ČR, který pracoviště spravuje a dle zaslaných dat aktualizuje. Cíl projektu byl naplněn.

- ***Další rozvoj a stabilizace časopisu Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce, který by zahrnoval posílení redakce, zvýšení propagace časopisu, aktivní přístup k tvorbě obsahu.***

Časopis vychází pravidelně. Pracoviště zabezpečuje kompletní redakční práce. Ve sledovaném období došlo k výměně redakční rady. Časopis se úspěšně povedlo zařadit do prestižní databáze ERIH+. Cíl projektu byl naplněn.

- ***Další rozvoj a spolupráce na činnosti portálu www.esbirky.cz s cílem zvýšit počet prezentovaných digitálních objektů a zapojených institucí, rozšíření nabídky portálu směrem k veřejnosti, další využití digitalizovaného obsahu ve vzdělávání, uplatňování ICT technologií v komunikaci s návštěvníky a posílení pozice portálu směrem k národnímu agregátorovi.***

V oblasti digitalizace a rozvoje portálu eSbírky došlo v posledních letech k výraznému posunu. V Národním muzeu se portálu intenzivně věnuje samostatné Oddělení digitalizace. Centrum pro prezentaci kulturního dědictví komunikačně podpořilo ve sledovaném období jeho prezentaci směrem k široké a muzejní veřejnosti (např. spolupráce na příspěvcích na konferenci o portálu a jeho akcích, prostor pro

informování prostřednictvím kanálů pracoviště). Národní muzeum se rovněž věnuje intenzivně virtuální komunikaci a prezentaci v online prostředí, které ještě více urychlila letošní situace v souvislosti s koronavirem. Centrum přispělo v této oblasti ke spuštění inovativního projektu *Virtuálně do muzea bez bariér*, který je významný nejenom z národního hlediska (virtuální výstavy a komentované prohlídky v českém znakovém jazyce – překlady i přímý přístup, audiozáznamy pro návštěvníky s poruchami zraku). Pilotní projekt má velký potenciál do budoucna a bude metodicky zhodnocen na konferenci chystané oddělením. Cíl je rozsáhlý a bude intenzivně naplňován i v budoucnu. Ve sledovaném období došlo (v tomto dílčím projektu) k velkému posunu.

• ***Další rozvoj knihovny, zřízení Studovny Centra pro prezentaci kulturního dědictví, rozvoj služeb Knihovny Centra v oblasti meziknihovních služeb, soustavné doplňování knihovního fondu o nové zahraniční i domácí publikace a řady.***

Cíl je průběžně plněn a knihovna dále rozvíjena nákupem domácích i zahraničních publikací, propagací aktivit a publikací a poskytováním čtenářských služeb.

• ***Pokračující úzká spolupráce s VŠ na přípravě budoucích muzejních profesionálů, spolupráce na tvorbě a realizaci studijních programů.***

Zaměstnanci oddělení se podíleli ve sledovaném období na přípravě studentů VŠ prostřednictvím vedení vybraných kurzů (např. kurz muzeologie pro Ústav pro klasickou archeologii FF UK v Praze) a projektů (například praxe či vedení referátů studentů Arts managementu VŠE v Praze, projekty realizované s Ústavem jazyků a komunikace neslyšících FF UK v Praze). Centrum se podílí také na přípravě muzejních profesionálů, např. vede část kurzu Múzejná pedagogika pro Slovenské národní muzeum (marketing a muzejní komunikace). Cíl splněn.

• ***Pravidelné metodické výstupy prostřednictvím časopisu Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce, oborového informačního portálu www.emuseum.cz, organizace seminářů, workshopů či konferencí s cílem přispět intenzivnější výměně poznatků a zkušeností odborné muzejní veřejnosti.***

Pracoviště uveřejňuje své metodické texty prostřednictvím portálu eMuzeum a na stránkách časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*. Ve sledovaném období se jedná zejména o další rozvoj a aktualizaci textů věnujících se komunikaci s návštěvníky a pracovníky v první linii (komunikační manuály pro pracovníky v první linii), texty se zaměřením na návštěvníky se speciálními potřebami — obecně bezbariérový přístup v rovině komunikační či fundraising. Konkrétně je možné zmínit příklady metodických textů a jejich souborů z let 2015–2020: Certifikovaná metodika *Edukace a prezentace archeologického kulturního dědictví*, *Manuál pro pracovníky v první linii: Pracovníci ostražky a dozoru expozic*, *Muzeum a návštěvníci s tělesným postižením*, *Přístupnost webových stránek*, Metodický text *Návštěvníci s poruchami zraku v muzeu* – článek do sborníku konference *Muzea bez bariér*, sborník konference *Muzejní prezentace sbírek: přístupy, strategie, trendy*, *Návštěvníci muzeí se speciálními potřebami – neslyšící*, Sborník konference *Muzea bez bariér: Bezbariérová přístupnost, výstavnictví a komunikace*, manuál *Zásady pro komunikaci s návštěvníky se speciálními potřebami pro pracovníky dozoru a pracovníky pokladen*.

Pracoviště organizuje pravidelně 1–2 odborná setkání (semináře, konference), z nichž vyšlo ve sledovaném období několik sborníků s metodickými texty. Populární jsou cykly konferencí pod názvem *Muzeum pro návštěvníky* nebo *Muzea bez bariér*. Na konferencích bylo rovněž spolupracováno s dalšími metodickými centry (např. Metodické centrum muzejní pedagogiky při MZM v Brně nebo Metodické centrum konzervace při Technickém muzeu v Brně).

- **Realizace na sebe vzájemně navazujících projektů. Výstupy z těchto modelových projektů slouží jako základ pro tvorbu metodik.**

Stěžejními kontinuálními projekty s metodickými výstupy, které pracoviště realizovalo v rámci své činnosti, jsou Muzeum bez bariér (výstupy v podobě metodických textů z oblasti práce s návštěvníky se speciálními potřebami) a V první linii (výstupem jsou manuály a také texty věnující se obecně muzejní komunikaci s návštěvníky ve všech jejích podobách). Pracoviště rovněž intenzivně spolupracovalo na projektu Strážci paměti: 200 let muzejnictví v ČR (2016—2018) společně s MZM a SZM.

- **Navázání mezinárodní spolupráce s významnými zahraničními muzeologickými pracovišti. Nezbytným předpokladem je rozvoj anglické verze portálu www.emuzeum.cz.**

Centrum se podílí na přípravě muzejních profesionálů na Slovensku, vede část kurzu Múzejná pedagogika pro Slovenské národné múzeum (marketing a muzejní komunikace), kde je navázána dlouhodobá spolupráce. Zaměstnanci se v rámci navazování kontaktů účastní konferencí a publikují také v zahraničním prostředí (například Vítková, M. – Belaňová, P.: *Možnosti prezentace kulturního dědictví České republiky prostřednictvím portálu eSbírký*. Příspěvek přednesený na konferenci Kultúrne dedičstvo v digitálnom svete, 20. 10. 2015, Bratislava, Slovensko; Kocichová, I.: *What do kids and their parents need from a museum*. Proneseno na mezinárodní konferenci "#musekids – Museum not only for adults! Children up to the age of three in a museum", Wrocław, Polsko. 2018; Štůlová, P.: *Národní muzeum a návštěvníci se speciálními potřebami*, příspěvek na konferenci a článek ve sborníku *Debarierizácia múzeí*, 2019). Se zahraničními odborníky je komunikováno také v rámci redakce časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*. Zde bylo zavedeno publikování anglických a německých abstraktů všech článků tak, aby byl časopis přístupnější i pro zahraniční čtenáře; rovněž se otevřela možnost publikování v cizím jazyce. Rozvoj anglické verze portálu eMuzeum byl zahájen, je ale potřebné v něm pokračovat v dalším období.

- **Zvýšení informovanosti o činnosti Centra, užší spolupráce s metodickými centry, a to prostřednictvím společných projektů. Spolupráce na dalších projektech formou metodické podpory a aktivního zapojení (např. 200 let muzejnictví v České republice a další).**

Ve sledovaném období byly zorganizovány dvě konference ve spolupráci s metodickými centry, a to s Metodickým centrem muzejní pedagogiky při MZM v Brně nebo Metodickým centrem konzervace při TMB. K další vzájemné komunikaci a spolupráci dochází v rámci redakce sekce věnované metodickým centrům na eMuzeu. Pracoviště rovněž intenzivně spolupracovalo na projektu Strážci paměti: 200 let muzejnictví v ČR (2016—2018) společně s MZM a SZM, a každoročně koordinuje a organizuje Pražskou muzejní noc.

- **Rozvoj činnosti v oblasti přímé i online komunikace s různými cílovými skupinami návštěvníků a získávání jejich zpětné vazby v teorii i praxi. Získané poznatky by přispěly k rozvoji různých oblastí prezentace sbírek (výstavy, doprovodné programy, vzdělávací programy, online komunikace ve virtuálním prostředí), ale také fyzického prostředí muzeí směrem vstřícným k návštěvníkům. Tato oblast zahrnuje například i probíhající aktivity v práci s pracovníky v první linii a další aspekty, které ovlivňují prožitek návštěvníků z návštěvy muzejní instituce.**

V letech 2015—2019 se pravidelně realizovala školení pro pracovníky dozoru expozic. Školení bylo zaměřeno zejména na zásady komunikace s návštěvníky se speciálními potřebami. Celkově se akce skládala ze tří bloků, které účastníky seznámily se specifiky komunikace s návštěvníky se speciálními potřebami – s pohybovým, zrakovým i sluchovým znevýhodněním. Účastníkům se vždy předaly metodické shrnující materiály. Velkou oblast představuje rovněž zpřístupnění výstav a expozic ve virtuálním prostoru. V letech 2018—2019 bylo realizováno několik testovacích prohlídek vybraných muzejních ob-

jektů se zaměřením na fyzickou přístupnost (ve spolupráci s Národní radou osob se zdravotním postižením a Pražskou organizací vozíčkářů), v roce 2020 iniciovalo pracoviště audit přístupnosti webových stránek domovské instituce pro návštěvníky s poruchami zraku (ve spolupráci se SONS). V témže roce byla spuštěna modelová speciální webová sekce pod názvem „Národní muzeum bez bariér,“ která obsahuje dvě podseky – „Navštivte nás bez bariér“ (s informacemi k přímé návštěvě jednotlivých objektů NM – dostupnost, objednání speciálních lektorovaných programů apod.) a sekci „Virtuálně do muzea bez bariér“ s virtuálními prezentacemi pro návštěvníky se speciálními potřebami (například virtuální prohlídky v českém znakovém jazyce nebo audiokomentáře k výstavám). Centrum pro prezentaci tak připravilo sérii virtuálních prohlídek pro neslyšící návštěvníky a audiozáznamy virtuálních prohlídek, které mohou využít i návštěvníci s poruchami zraku. Příprava těchto výstupů ukázala zájem o podobný typ aktivit přístupných online. Do budoucna tak představují další z oblastí, na něž se muzea mohou zaměřovat v oblasti práce s návštěvníky s postižením. Uvedené aktivity se dají využít i po skončení krize v souvislosti s koronavirem, například jako výukové materiály. Metodicky budou výstupy podchyceny a zhodnoceny v následujícím období.

Samostatnou částí úkolu byl provoz portálu Do muzea!, který se spustil v roce 2015. Vznikl ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií a po zkoumanou dobu sloužil jako rozcestník k muzejním institucím pro návštěvníky a jako místo k prezentaci objektů, akcí a novinek pro muzea. Návštěvníci měli rovněž možnost muzea hodnotit přes vlastní profil. Centrum pro prezentaci kulturního dědictví je administrátorem rozsáhlého projektu a na denní bázi komunikovalo ve věci portálu se zájemci z řad muzeí celé České republiky. Cíl tak byl plněn kontinuálními aktivitami.

• *Přispívání k rozvoji dalšího vzdělávání muzejních profesionálů – vedoucích i odborných pracovníků v oblasti nejnovějších trendů v prezentaci a komunikaci s návštěvníky.*

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví plnilo tento cíl zejména již výše zmíněnou realizací části vzdělávacího kurzu Múzejná pedagogika pro Slovenské národné muzeum. Tato aktivita probíhá kontinuálně od roku 2017. V roce 2019 byl uskutečněn pilotní půldenní kurz v komunikaci s návštěvníky s postižením pro lektory a muzejní pedagogy včetně praktických ukázek a testovací prohlídky objektu muzea (v tomto případě Historické budovy Národního muzea). Kurz byl plánován i v prosinci letošního roku, nicméně kvůli epidemiologické situaci je přesunut na jaro 2021. V oblasti vzdělávání muzejních pracovníků slouží samozřejmě i fond knihovny pracoviště, který je pravidelně obohacován o nejnovější literaturu k tématu z domácích i zahraničních zdrojů. K plnění cíle tohoto projektu docházelo průběžnými aktivitami.

4 SWOT analýza současného stavu

Níže vytvořená tabulka ve stručnosti shrnuje analýzu silných a slabých stránek stejně jako vnějších příležitostí a hrozeb v současné situaci Centra pro prezentaci kulturního dědictví. Jednotlivé body jsou stručně popsány níže.

Silné stránky	Slabé stránky
STRENGTHS	WEAKNESSES
1 kontinuální aktivity pracoviště (eMuzeum, knihovna, časopis)	1 nedostatek finančních prostředků zejména pro propagační aktivity
2 pozice a podpora pracoviště v rámci domovské instituce	2 malé prostory pro Knihovnu pracoviště
3 široký záběr domovské instituce - testování modelových projektů	3 prezentace na sociálních sítích
4 personální základna pracoviště	4
5 komunikační platformy oddělení	5
6 zakotvení pracoviště ve strategických dokumentech MK ČR	6
7 projekty pracoviště	7
Příležitosti	Hrozby
OPPORTUNITIES	THREATS
1 vzrůstající důležitost prezentace a komunikace v rámci muzejnictví	1 personální destabilizace
2 spolupráce v rámci domovské instituce, MC, mezi muzei obecně	2 nedostatek finančních prostředků - stagnace veřejných rozpočtů
3 vzdělávání zaměstnanců	3 nezájem o aktivity pracoviště ze strany veřejnosti
4 zájem veřejnosti o dění v muzejnictví i návštěvy muzeí	4 zrušení aktivit z nepředvídatelných důvodů (např. koronavirus)
5 zájem cílových skupin o spolupráci	5 nedostatečné povědomí o aktivitách pracoviště
6 zahraniční spolupráce	6
7	7

4.1 Silné stránky

4.1.1 Kontinuální aktivity pracoviště (eMuzeum, knihovna Centra, časopis)

Tři stěžejní pilíře činnosti pracoviště tvoří oborový informační portál eMuzeum (editováno na denní bázi), neustále rozvíjena unikátní knihovna pracoviště se zaměřením na oblast muzeologie, muzejní komunikace a arts managementu (katalog přístupný online) a časopis *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* (vychází dvakrát ročně) jsou hlavními nástroji ke komunikaci Centra s odbornou veřejností. Knihovna nabízí online katalog a publikace je možné studovat v prostředí Studovny Národního muzea. Tyto nadále rozvíjené aktivity jsou jednou z nenahraditelných činností pracoviště.

4.1.2 Pozice a podpora pracoviště v rámci domovské instituce

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví tvoří součást Národního muzea, v jehož rámci zastává pevnou pozici přímo pod generálním ředitelem. Aktivity pracoviště v různých oblastech muzejní komunikace (testování modulových projektů, organizace oborových setkání) jsou institucí vítané a podporované, mnohé z nich jsou prováděny ve spolupráci a se zapojením dalších pracovníků instituce.

4.1.3 Široký záběr domovské instituce – testování modelových projektů

Rozsáhlý sbírkový fond Národního muzea z různých oblastí historie, přírodovědy, etnografie či umění a značný počet objektů s expozicemi představují velkou výhodu při modelových projektech pracoviště (příkladem může být organizace série komentovaných prohlídek pro neslyšící s různým tematickým zaměřením).

4.1.4 Personální základna pracoviště

Centrum má v současné době obsazena tři stálá pracovní místa. Odborné zaměření pracovníků plně zodpovídá aktivitám pracoviště.

4.1.5 Komunikační platformy oddělení

Pracoviště využívá ke komunikaci s muzejní veřejností předně výše zmíněné stěžejní platformy (portál eMuzeum, časopis *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*). K dalším komunikačním nástrojům patří pravidelně zasílané newslettery, facebooková stránka portálu eMuzeum a rovněž portál Do muzea! společně s jeho facebookovou stránkou. Důležitým komunikačním kanálem jsou také pravidelně organizované konference a semináře (zpravidla dvakrát ročně s různým zaměřením).

4.1.6 Zakotvení pracoviště ve strategických dokumentech MK ČR

Pro všechna metodická centra je stěžejní jejich pozice v rámci muzejních institucí a jejich důležitost je zakotvená přímo v koncepcích MK ČR zaměřených na oblast muzejnictví.

4.1.7 Projekty pracoviště

Silnou stránku pracoviště představují kontinuálně budované projekty jako jsou kurzy v komunikaci s návštěvníky se speciálními potřebami, série komentovaných prohlídek pro neslyšící, projekt virtuálních prezentací pro skupiny návštěvníků se speciálními potřebami nebo Pražská muzejní noc.

4.2 Slabé stránky

4.2.1 Nedostatek finančních prostředků zejména pro propagační aktivity

Financování pracoviště je stabilní, zajištěno z rozpočtu MK ČR a domovské instituce. Vzhledem k vysokým cenám je však ne vždy možné realizovat větší propagační kampaně, které často vyžadují velké finanční prostředky

4.2.2 Malé prostory pro knihovnu pracoviště

Pracoviště doplňuje každoročně svůj knihovní fond o celou řadu publikací. S tím je spojený i vyšší nárok na prostor potřebný pro jejich umístění. Prostorové řešení knihovny bude jedním z úkolů pracoviště pro další období.

4.2.3 Prezentace na sociálních sítích

Oblast prezentace aktivit pracoviště na sociálních sítích (facebook eMuzea a portálu Do muzea!) by bylo vhodné posílit cílenou propagací.

4.3 Příležitosti

4.3.1 Vzrůstající důležitost prezentace a komunikace v rámci muzejnictví

Vliv muzeí na návštěvníky, komunikaci, muzejní edukaci a popularizaci je nezpochybnitelný. Jedná se o oblasti, kterým se pracoviště intenzivně věnuje, jeho výstupy tak mohou přispět k jejich dalšímu rozvoji.

4.3.2 Spolupráce v rámci domovské instituce, metodických center, mezi muzei obecně

Velkou příležitostí k rozvoji aktivit Centra je zejména spolupráce s kolegy z Národního muzea (např. na aktivitách se zaměřením na návštěvnickou veřejnost v rámci nových expozic NM), ale také s dalšími muzei a metodickými centry.

4.3.3 Vzdělávání zaměstnanců

Zvyšování úrovně znalostí muzejních odborníků a celoživotního vzdělávání v oblastech prezentace, komunikace, ale i popularizace, například formou vzdělávacího kurzu organizovaného pracovištěm, je do budoucna velkou příležitostí.

4.3.4 Zájem veřejnosti o dění v muzejnictví i návštěvy muzeí

Vzrůstající aktivity muzeí na poli popularizace své činnosti či vědy obecně, a jejich stále větší zapojení do celoživotního učení (formálního i neformálního vzdělávání) přispívá ke zvýšenému povědomí a zájmu veřejnosti o hmotné kulturní dědictví. Vzniká zde prostor pro další rozvoj aktivit (modelových i metodických) Centra.

4.3.5 Zájem cílových skupin o spolupráci

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví spolupracuje na svých projektech s několika organizacemi (např. NRZP, SONS, Okamžik) a další by se do spolupráce rády zapojily.

4.3.6 Zahraniční spolupráce

Velkou příležitostí k rozvoji aktivit Centra může být intenzivnější navázání mezinárodní spolupráce.

4.4 Hrozby

4.4.1 Personální destabilizace

Fluktuace zaměstnanců Centra, potažmo Národního muzea, může způsobit problémy vzhledem k tomu, že většina aktivit oddělení probíhá kontinuálně v rámci několika let.

4.4.2 Nedostatek finančních prostředků – stagnace veřejných rozpočtů

Omezení veřejných rozpočtů může představovat ohrožení projektů i pravidelně probíhající práce Centra.

4.4.3 Nezájem o aktivity pracoviště ze strany veřejnosti

Výstupy pracoviště může ohrozit i nezájem ze strany cílových skupin. Řešením je hledání vhodných komunikačních kanálů a cílená propagace.

4.4.4 Zrušení aktivit z nepředvídatelných důvodů (např. koronavirus)

Letošní epidemie koronaviru měla za následek zrušení několika naplánovaných akcí a poukázala na to, jak nepředvídatelné důvody mohou ohrozit výstupy oddělení. Na druhou stranu taková situace vytvořila příležitost k zaměření pozornosti aktivit Centra směrem k online prostoru.

4.4.5 Nedostatečné povědomí o aktivitách pracoviště

K dosažení povědomí o aktivitách pracoviště je potřeba pravidelná aktualizace v rámci komunikačních kanálů a prezentace výsledků či projektů na oborových setkáních nebo písemnou formou.

5 Cíle a prostředky pracoviště v letech 2021–2025

5.1 Hlavní cíle

Hlavní cíle oddělení pro období následujících pěti let zůstávají v zásadě stejné, dají se shrnout do těchto tří bodů:

- **podpora muzejních institucí ve všech aktivitách spojených s oblastí prezentace muzejních sbírek České republiky**
- **rozvoj a obousměrná muzejní komunikace v reálném i virtuálním prostředí s přihlédnutím k jednotlivým cílovým skupinám návštěvníků**
- **přesvědčování muzejní veřejnosti o velké důležitosti této oblasti muzejní práce**

K plnění těchto hlavních cílů se snaží pracoviště kontinuálně přispívat již od svého vzniku v roce 2005. Dalšího pokroku v oblasti muzejní komunikace a prezentace chce Centrum pro prezentaci kulturního dědictví dosáhnout pomocí konkrétnějších dílčích cílů a prostředků, které má k dispozici.

Tyto cíle můžeme rozdělit do několika oblastí, v jejichž rámci jsou stanoveny dílčí cíle, které zohledňují rovněž výsledky výše prezentované SWOT analýzy. Dílčí cíle jsou z velké části, vzhledem k nastavení aktivit pracoviště, kontinuální, budou tedy probíhat v celém sledovaném období let 2021–2025. U dalších bude stanoven časový horizont k předpokládanému dosažení, který bude specifikován v další části.

5.2 Dílčí cíle

5.2.1 Provoz a aktualizace oborového informačního portálu www.emuzeum.cz

Aktualizace a průběžný rozvoj oborového muzeologického portálu www.emuzeum.cz je dlouhodobě jednou z prioritních činností Centra. Informační rozcestník poskytuje zájemcům z řad profesionálů i budoucích profesionálů nezbytné a aktuální informace o dění v oboru, metodické a další odborné materiály, se zaměřením zejména na reflexi aktuálních trendů v muzejní prezentaci a komunikaci s návštěvníkem v domácím i světovém muzejnictví. Součástí portálu je i nadále jednotná informační báze metodických center (<http://emuzeum.cz/metodicka-centra>).

V roce 2019 byla provedena aktualizace jednotlivých sekcí portálu. Každodenní aktualizace byla prováděna především v sekci aktualit a oborových konferencí a seminářů (domácích i zahraničních). Tyto sekce pak patří u uživatelů portálu k těm nejvíce navštěvovaným. Na portálu byly i v letošním roce představovány zajímavé projekty z oblasti muzejní prezentace, muzejní pedagogiky, využití informačních a komunikačních technologií, digitalizace movitého kulturního dědictví atd. Pracoviště rovněž spravuje facebook portálu.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- další rozvoj portálu (technické úpravy, které přispějí k většímu uživatelskému komfortu i ve směru k širšímu využití např. fotodokumentace a videosouborů) — kontinuálně
- obsahově větší zaměření na zpravodajské a reportážní články ze světového a domácího muzejního dění (od 2022)
- pokračující využívání sociálních sítí, zvýšení jejich dosahu

5.2.2 Správa, provoz a rozvoj oborové muzeologické knihovny Centra

Dlouhodobě a systematicky budovaná knihovna Centra tvoří teoretické a metodologické zázemí pro jeho činnost. Knihovní fond je specializován na obor muzejnictví a problematiku muzejní prezentace a komunikace s veřejností, vzdělávání v muzeu a výstavnictví. Fond knihovny využívají muzejní profesionálové napříč celou Českou republikou, ale také studenti při tvorbě seminárních, bakalářských, diplomových i disertačních prací. V současné době obsahuje více než 1200 převážně cizojazyčných odborných muzeologických a muzeografických publikací (online vyhledávací katalog knihovny je dostupný na odkazu <http://www.emuseum.cz/knihovna-centra/online-vyhledavaci-katalog/>). Knihovna je využívána napřímo nebo způsobem meziknihovních výpůjček. Její služby jsou propagovány prostřednictvím letáčků, informačních mailů, newsletterů nebo informativními články (např. v časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*).

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- další rozvoj knihovního fondu a služeb
- inventarizace knihovny a vytvoření nového lokačního seznamu (2021–2022)
- řešení prostorových možností knihovny (2023–2025)

5.2.3 Publikace a redakční zpracování časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*

Stěžejní aktivitu v této oblasti představuje redakční zpracování a pravidelné vydávání recenzovaného časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*, který je nejstarším domácím kontinuálně vycházejícím periodikem s výhradním zaměřením na muzejní a muzeologickou tematiku a je zařazen v databázi ERIH+. Časopis vychází dvakrát ročně. Jeho obsah tvoří především studie, materiály, odborná sdělení, zprávy, recenze a anotace z širokého spektra muzejní problematiky. Dalším publikačním cílem je vydávání sborníků s texty z vybraných konferencí a seminářů oddělení. Pracovníci oddělení rovněž publikují v externích publikacích a prezentují výstupy na konferencích doma i v zahraničí.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- dodržet periodicitu časopisu (připravit dvě čísla ročně)
- vydání vybraných sborníků z konferencí organizovaných pracovištěm
- úprava grafické podoby časopisu (2024-2025)
- dle možnosti publikovat v časopisu příležitostně vybrané články v cizím jazyce tak, aby byly dostupné i pro zahraniční badatele
- příprava časopisu pro výhledové zapsání do databáze SCOPUS

5.2.4 Koordinace Pražské muzejní noci pro celou metropoli

Oblíbená každoroční kulturní akce je jedinečným projektem, který prezentuje kulturní dědictví české metropole v netradičních nočních hodinách. Samozřejmostí je bohatý doprovodný program a vstupné s dopravou pro návštěvníky zdarma. Akce se koná vždy ve večerních hodinách druhou červnovou sobotu a její návštěvnost pravidelně dosahuje kolem 150 000 návštěvnických vstupů v 70–80 objektech po celé Praze. Pražskou muzejní noc pořádá Národní muzeum společně s Asociací muzeí a galerií ČR a Dopravním podnikem hl. m. Prahy jako vyvrcholení Festivalu muzejních nocí. Akce se koná za finanční

podpory Ministerstva kultury ČR a Magistrátu hl. města Prahy. Hlavním koordinátorem Pražské muzejní noci je Centrum pro prezentaci kulturního dědictví, které zajišťuje centrální komunikaci a organizaci akce od počátečních příprav.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- spuštění nových webových stránek akce (2021)
- koordinace akce pro celou Prahu dle zvyklosti

5.2.5 Tvorba metodických výstupů z oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky
Metodické materiály, které v rámci své činnosti vytváří Centrum pro prezentaci kulturního dědictví, jsou zpravidla publikovány na stránkách informačního portálu eMuzeum, v publikačních výstupech pracoviště nebo jsou prezentovány na oborových setkáních. Dle zaměření instituce se metodické texty a manuály pracoviště zaměřují na širokou oblast muzejní prezentace a práce s návštěvníky.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

K již vydanému spektru studií z minulých let je v horizontu následujících 5 let výhledově naplánováno vydání textů například z následujících okruhů:

- *virtuální prezentace muzeí a neslyšící (2021)*
- *koncept doprovodných programů a prezentací pro návštěvníky se speciálními potřebami (příklad nových expozic NM, návštěvníci s poruchami zraku, návštěvníci s poruchami sluchu, 2021–2025)*
- *text věnovaný problematice audioprůvodců (2021)*
- *přístupnost webových stránek pro návštěvníky s poruchami zraku (2022–2023)*
- *text věnovaný tématu muzea a životní prostředí (2022–2024)*
- *muzeum a návštěvníci – zpětná vazba (2021–2023)*
- další metodické texty budou publikovány dle aktuálně řešených projektů

5.2.6 Praktická a teoretická příprava muzejních prezentací a akcí

V této oblasti bude pracoviště navazovat na již realizované projekty z minulých let. Tvorba a ověřování programů a prezentací pro návštěvníky se speciálními potřebami bude následně metodicky zhodnoceno a prezentováno. Oblast se dá v zásadě rozdělit do dvou oblastí podle toho, zda se bude jednat o aktivity přímo v prostředí muzea nebo s odborníky muzea (on-site – programy na objednání, mimořádné akce, pravidelné i jednorázové komentované prohlídky, komentované procházky, speciální workshopy), případně výstupy dostupné v online prostředí (off-site – speciálně přizpůsobené komentované virtuální prohlídky, virtuální pozvánky, virtuální výstavy, výuková videa), jejichž realizace začala v roce 2020 a vzhledem k pozitivním reakcím bude nadále probíhat jejich další rozvoj.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- tvorba konceptu, realizace a ověření programů v praxi pro vybrané skupiny návštěvníků se speciálními potřebami v návaznosti na nové expozice Národního muzea (průběžně)
- tvorba, realizace a ověření aktivit v online prostředí (průběžně)

5.2.7 Organizace oborových setkání (konference, semináře)

Pracoviště se již tradičně věnuje organizaci oborových setkání, jejichž téma reflektuje odborné zaměření Centra. V minulých letech bylo zorganizováno několik konferencí či seminářů s tématem muzejní komunikace, orientace muzeí na návštěvníky či problematice bezbariérového přístupu (série konferencí se společným titulem Muzeum pro návštěvníky nebo Muzea bez bariér). Na několika z těchto akcí pracoviště spolupracovalo s dalšími metodickými centry, například Metodickým centrem konzervace či Metodickým centrem muzejní pedagogiky. Výstupy z vybraných konferencí jsou průběžně publikovány ve sbornících nebo na stránkách časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*. V následujících letech pracoviště plánuje pokračovat v organizaci oborových setkání, dle situace by mohla proběhnout 1 nebo 2 akce ročně. Tematicky se bude jednat o pokračování již zmíněných sérií, další témata budou reflektovat aktuální situaci a reagovat na aktuálně řešené problémy (výhledově např. oblast životního prostředí a muzeí). Z konkrétních témat oborových setkání můžeme zmínit konferenci pod názvem Muzeum pro návštěvníky IV: Virtuální komunikace (nejen) v době koronavirové, která by měla proběhnout v 1. polovině roku 2021.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- organizace 1–2 oborových setkání ročně
- publikace vybraných příspěvků v samostatném sborníku nebo v časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* (výhledově každý druhý rok)

5.2.8 Vzdělávací činnost, organizace školení a kurzů

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví již dlouhodobě realizuje školení pro pracovníky v první linii. Jedná se zejména o pracovníky dozoru expozic a pokladní. Školení je zaměřeno zejména na zásady komunikace s návštěvníky se speciálními potřebami. Celkově se skládá ze tří bloků, které účastníky seznamují se specifiky komunikace s návštěvníky se speciálními potřebami – s pohybovým, zrakovým i sluchovým znevýhodněním. Účastníkům jsou předány metodické shrnující materiály. Spolupráce na školení probíhá s Pražskou organizací vozíčkářů, TAMTAM – Centrum pro dětský sluch a Okamžikem, sdružení na podporu nejen nevidomých. V roce 2019 byl poprvé zorganizován obdobný úspěšný pilotní kurz v komunikaci s návštěvníky se speciálními potřebami i pro pracovníky muzea v komunikaci a lektory. Obsah kurzu byl přizpůsoben posluchačům a více zaměřen i na teoretická východiska problematiky.

Pracovníci Centra se pravidelně podílejí na výuce vzdělávacích institucí nebo při dalším vzdělávání muzejních profesionálů. Pracoviště v posledních letech spolupracovalo na realizaci akreditovaného vzdělávacího kurzu *Múzejná pedagogika*, který pro muzejní pracovníky připravilo Slovenské národné muzeum (kurz věnovaný muzejní komunikaci, rozdělený na části PR a marketing). Pracoviště se podílí na přípravě praxí pro studenty a dle potřeby využívá práci dobrovolníků.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- pokračování kurzu pro pracovníky v první linii, vytvoření nabídky pro externí muzejní instituce (2021–2022)
- pokračování pilotního kurzu pro lektory v komunikaci s návštěvníky se speciálními potřebami, vytvoření nabídky pro externí muzejní instituce (2021–2022)

- příprava kurzu Muzejní komunikace – delší kurz pro zájemce z řad muzejníků se zaměřením na oblast prezentace, komunikace a popularizace pod vedením odborníků (cca 2024/2025)
- pokračování vzdělávací činnosti ve spolupráci s univerzitami nebo vzdělávání muzejních profesionálů – kurzy jiných subjektů
- pokračování v uplatnění praxí studentů a práce dobrovolníků dle potřeb oddělení

5.2.9 Konzultace a poradenství v oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky

Pracoviště je pravidelným recipientem dotazů z řad muzejních pracovníků nebo studentů. Jeho pracovníci se dle potřeby podílejí na vypracování odborných posudků k problematice, kterou se oddělení zabývá, případně jsou členy komisí a poradních orgánů.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- zřídit formulář k dotazům v rámci portálu eMuzeum tak, aby se ještě více zjednodušila komunikace se zájemci („Napište nám“, 2021)
- nadále poskytovat přímé konzultace dle potřeby v oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky
- nadále vypracovávat odborné recenze, posudky
- zůstat součástí komisí a poradních orgánů

5.2.10 Spolupráce s dalšími odbornými pracovišti doma i v zahraničí

I v roce 2019 Centrum pokračovalo ve spolupráci s řadou subjektů. Základní formou této spolupráce je součinnost ve věci informování pracovníků muzeí a zájemců o obor prostřednictvím oborového informačního portálu eMuzeum o různých oblastech muzejní práce.

Tradičně intenzivní je spolupráce s Asociací muzeí a galerií ČR, s níž Národní muzeum prostřednictvím Centra pro prezentaci kulturního dědictví připravuje Pražskou muzejní noc a provozuje portál Do muzea! Jako přidružená k tomuto portálu probíhala v letech 2015-2019 soutěž Muzeum roku v rámci Národní soutěže muzeí Gloria Musealis, jejíž hlasování se odehrávalo na webových stránkách *do-muzea.cz*.

Významná je i spolupráce, konzultace a realizace společných projektů a aktivit s organizacemi věnujícími se osobám se zdravotním postižením, a to konkrétně v oblasti zpřístupnění kulturního dědictví pro všechny návštěvníky bez rozdílu. Mezi spolupracující organizace patří například Národní rada osob se zdravotním postižením, Okamžik, Pražská organizace vozíčkářů, TAMTAM Centrum pro dětský sluch a další.

Další oblast spolupráce představuje činnost spojená s přípravou budoucích profesionálů, nejčastěji poskytováním služeb knihovny, možností konzultací a vypracováváním posudků, přednáškovou činností nebo poskytnutím praxe vysokoškolským studentům (dle potřeby FF UK, VŠE).

Kromě výše uvedených kontaktů byla v minulých letech realizována spolupráce s domácími i zahraničními muzejními institucemi (např. s MZM a SZM v rámci projektu Strážci paměti: 200 let muzejnictví v ČR nebo se Slovenským národním muzeem v rámci kurzu Múzejná pedagogika). Osvědčila se i forma spolupráce s metodickými centry, příkladem je projekt společné konference s Metodickým centrem konzervace.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- pokračující spolupráce s dlouholetými partnery (PMN, projekty s návštěvníky se speciálními potřebami, kontakty s univerzitami, kurz SNM) — průběžně
- spolupráce s vybraným metodickým centrem či centry (např. formou společné konference) — výhledově, cca 2023–2024
- navázání nových kontaktů a partnerství — průběžně

5.2.11 Tvorba a aktualizace Kalendária příspěvkových organizací MK ČR, správa portálů

Pracoviště pravidelně komunikuje s příspěvkovými organizacemi a dvakrát ročně od nich získává informace pro Kalendárium příspěvkových organizací a jeho aktualizaci. Pro tyto účely byla v minulých letech vytvořena jednoduchá aplikace. Kromě Kalendária, správy eMuzea a sekce věnované metodickým centrům ještě pracoviště spravuje portál Do muzea a databázi knihovny pracoviště.

Konkrétní cíle pro léta 2021–2025:

- pokračující příprava Kalendária příspěvkových organizací (průběžně)
- pokračující správa dalších portálů pracoviště (průběžně)

6 Etapy realizace, cílový stav

Následující přehledová tabulka shrnuje výše stanovené dílčí a konkrétní cíle pro léta 2021–2025. Velká část aktivit pracoviště bude probíhat kontinuálně v celém časovém období tak, jak je to nastaveno i v současné době. U dalších aktivit je určeno časové okno v přibližné délce trvání aktivity, případně trvání její přípravné fáze a realizace. Mnohé aktivity pracoviště však probíhají na základě aktuální situace, aktuálních požadavků a výzev. Proto je možné, že tyto časové úseky mohou být posunuty nebo doplněny dalšími aktivitami dle potřeby.

6.1 Etapy realizace cílů v letech 2021–2025, shrnující tabulka

K lepšímu přehledu realizace jednotlivých etap cílů oddělení byla vytvořena následující přehledová tabulka.

Dílčí cíle	Aktivity	Etapy realizace dle let				
		2021	2022	2023	2024	2025
provoz a aktualizace portálu www.emuzeum.cz	rozvoj portálu (technologický, informační)					
	rozvoj zpravodajské a redakční části					
	využívání sociálních sítí					
provoz a rozvoj knihovny Centra	rozvoj knihovního fondu a služeb, propagace					
	inventarizace, nový lokační seznam					
	řešení prostorových možností					
časopis Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce, další publikace vydávané pracovištěm	dodržet periodicitu (dvě čísla ročně)					
	vydání vybraných sborníků z konferencí					
	úprava grafické podoby časopisu					
	dle možnosti publikace článků v cizích jazycích					
	příprava pro výhledové zapsání do SCOPUSu					
tvorba metodických výstupů, metodické zhodnocení a ověřování aktivit	text k virtuální prezentaci pro neslyšící					
	programy - spec. skupiny v nových expozicích					
	text - audioprůvodci					
	přístupnost webových stránek (poruchy zraku)					
	muzea a životní prostředí					
	zpětná vazba					
	další texty dle aktuální potřeby					
muzejní prezentace, programy - speciální potřeby	on-site - nové, pokračující (koncept, ověření)					
	off-site - nové, pokračující (koncept, ověření)					
organizace konferencí a seminářů	organizace 1-2 akcí ročně					
	publikace příspěvků z vybraných akcí					
vzdělávací činnost, organizace školení a kurzů	kurz komunikace - pracovníci v první linii					
	kurz komunikace - lektori					
	příprava kurzu Muzejní komunikace					
	spolupráce na kurzech jiných institucí					
	realizace praxí, pomoc dobrovolníků					
Pražská muzejní noc	příprava a spuštění nového webu akce					
	koordinace akce pro celou Prahu					
konzultace a poradenství	zřízení online formuláře "Napište nám"					
	poskytování konzultací dle potřeby					
	vypracovávání recenzí a posudků dle potřeby					
	účast v komisích a poradních orgánech					
spolupráce (domácí i zahraniční)	spolupráce s dlouholetými partnery					
	navázání nových partnerství					
	spolupráce s vybraným metodickým centrem					
Kalendárium PO, správa portálů, databází	vytváření a aktualizace Kalendária PO					
	rozvoj portálů či databází ve správě oddělení					

6.2 Cílový stav

K jednotlivým dílčím cílům je přiřazen slovní popis cílového stavu, k jehož naplnění bude pracoviště využívat všechny své prostředky.

6.2.1 Provoz a aktualizace oborového informačního portálu www.emuzeum.cz

Popis cílového stavu:

Portál bude pravidelně aktualizován a vyvíjen dle současných trendů v oblasti IT tak, aby byl uživatelsky co nejlépe přístupný pro svou cílovou skupinu. Bude pravidelně přinášet novinky z domácího a světového muzejnictví, zabezpečovat informační servis a uveřejňovat metodické materiály.

6.2.2 Správa, provoz a rozvoj oborové muzeologické knihovny Centra

Popis cílového stavu:

Knihovna bude poskytovat své služby všem zájemcům o oblast muzejnictví a muzejní práce, bude pravidelně propagována směrem ke svým cílovým skupinám. Knihovna bude pravidelně rozšiřována o nové tituly z domácí i zahraniční produkce. Ve sledovaném období se provede její inventarizace a vytvoří se nový lokační seznam. Následně bude řešeno její prostorové uspořádání.

6.2.3 Publikace a redakční zpracování časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*

Popis cílového stavu:

Časopis bude dle možností vycházet i nadále dvakrát ročně a přinášet nové poznatky v článcích muzejních profesionálů. Ke konci sledovaného období bude řešena jeho grafická podoba, proběhnou aktivity směrem k jeho možnému zařazení do databáze SCOPUS.

6.2.4 Koordinace Pražské muzejní noci pro celou metropoli

Popis cílového stavu:

Oddělení bude i nadále koordinovat jednu z nejoblíbenějších a nejnavštěvovanějších kulturních akcí metropole. Pro akci budou spuštěny nové webové stránky.

6.2.5 Tvorba metodických výstupů z oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky

Popis cílového stavu:

Zaměstnanci oddělení budou ve sledovaném časovém období publikovat další metodické texty na základě realizovaných aktivit a projektů a budou je prezentovat formou příspěvků na odborných setkáních, formou článků v publikacích nebo na stránkách oborového informačního portálu eMuzeum. Tematické vymezení bude vycházet ze zaměření pracoviště na oblast muzejní komunikace v celé její šíři.

6.2.6 Praktická a teoretická příprava muzejních prezentací a akcí

Popis cílového stavu:

Pokračování projektů pracoviště v oblasti muzejní prezentace pro vybrané skupiny návštěvníků přímo v muzeu nebo ve virtuálním prostředí, rozvoj existujících aktivit a hledání nových oblastí realizace (aktuálně zejména aktivity pro neslyšící, pro návštěvníky s poruchami zraku a pohybu, začínající aktivity pro návštěvníky s mentálním postižením). Následovat bude publikace metodických textů na základě zkušenosti z těchto projektů.

6.2.7 Organizace oborových setkání (konference, semináře)

Popis cílového stavu:

Dodržení periodicity organizace oborových setkání na témata řešená pracovištěm 1—2krát ročně a publikace vybraných výstupů z těchto setkání formou článků v samostatném sborníku nebo periodiku oddělení.

6.2.8 Konzultace a poradenství v oblasti muzejní prezentace a práce s návštěvníky

Popis cílového stavu:

Pokračování praxe poradenství a konzultací dle potřeby, zřízení formuláře na dotazy ve sledovaném období.

6.2.9 Spolupráce s dalšími odbornými pracovišti doma i v zahraničí

Popis cílového stavu:

Rozvoj již probíhajících spoluprací se subjekty z oblasti práce s návštěvníky se speciálními potřebami, vzdělávacími i muzejními institucemi, hledání a navázání nových kontaktů v domácím nebo zahraničním prostředí.

6.2.10 Tvorba a aktualizace Kalendária příspěvkových organizací MK ČR, správa portálů

Popis cílového stavu:

Nadále vytváření a pravidelná aktualizace Kalendária příspěvkových organizací a pokračující správa portálů oddělení, jejich další rozvoj a aktualizace ze strany obsahové i funkční.

6.3 Prostředky – ekonomická rozvaha, zdroje financování a personální zajištění

K dosažení výše zmíněných cílů budou tak jako v minulých letech sloužit pracovišti **komunikační, prezentační a finanční prostředky**. Oblast komunikačních (např. portál eMuzeum) a prezentačních prostředků (např. konference, semináře, kurzy), které má oddělení k dispozici, byla detailněji popsána již v předchozích částech aktualizované koncepce.

Stěžejními prostředky, bez kterých by ale nebyla možná realizace aktivit ani projektů pracoviště, jsou zejména ty **finanční**.

6.3.1 Zdroje financování a ekonomická rozvaha

Rozpočet na provoz pracoviště je dlouhodobě tvořen prostředky domovské instituce (přibližně 60% nákladů, jedná se zejména o prostředky na platy zaměstnanců oddělení) a zbylých 40% tvoří prostředky z programu Kulturních aktivit MK ČR. Kromě těchto financí Centrum pro prezentaci kulturního dědictví čerpá každoročně prostředky z programu Kulturních aktivit MK ČR na realizaci mimořádné prezentační akce – Pražské muzejní noci.

Náklady na provoz pracoviště, kromě osobních nákladů na platy stálých zaměstnanců, jsou využívány zpravidla proporčně, a to v následující podobě (finanční prostředky od MK ČR):

náklady na materiál	nákup publikací pro knihovnu	19 %
	Kancelářské potřeby, fotomateriál, materiál pro programy	3 %
náklady na služby	úpravy a rozvoj portálů spravovaných oddělení (náklady na IT služby), realizace programů a překladů, grafické a tiskařské práce, jízdné	64 %
náklady z DDHM	majetek	7 %
ostatní osobní náklady – DPP, DPČ	recenze článků, jazykové korektury, konzultace	7 %

6.3.2 Personální zajištění

Centrum má v současné době obsazena tři stálá pracovní místa, z toho 1 úvazek vedoucí (vědecký a výzkumný pracovník) a 2 úvazky pro další vědecké a výzkumné pracovníky. Odborné zaměření pracovníků plně zodpovídá aktivitám pracoviště. Vedoucí pracovník zastřešuje aktivity oddělení, koordinuje metodickou činnost a nastavuje směřování oddělení, spolupráci v rámci domovské instituce i externí spolupráci s odborníky a organizacemi a je koordinátorem Pražské muzejní noci. Další dva pracovníci koordinují vybrané dílčí aktivity (např. výkonná redakce časopisu Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce, aktualizace portálu eMuzeum apod) a podílí se na metodické činnosti.

7 Závěr – stručné shrnutí a zdůraznění důležitých aspektů

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví je již od roku 2005 součástí sítě metodických center, která vznikla za účelem metodické pomoci muzejním institucím v různých oblastech muzejní práce. Pracoviště se již od svého vzniku kontinuálně zaměřuje na oblast muzejní komunikace v celé její šíři, k přihlídnutí ke strategickým dokumentům z oblasti kultury a muzejnictví. K základním a v průběhu let budovaným stěžejním aktivitám Centra patří správa a provoz informačního oborového portálu eMuzeum, provoz a rozvoj unikátní knihovny se zaměřením na oblast prezentace v muzejnictví a redakci nejstaršího kontinuálně vycházejícího periodika se zaměřením na muzejní oblast *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*. Kromě této stěžejní činnosti se Centrum věnuje přímé konzultační a poradenské činnosti, edičním a publikačním počínům, pořádáním oborových setkání na různá témata, spolupráci s různými subjekty (vzdělávací zařízení, muzea, organizace věnující se různým skupinám společnosti, ostatní metodická centra), vzdělávacím aktivitám (pořádáním kurzů, účastí na vzdělávání budoucích profesionálů i odborníků), aktivitám metodického charakteru (od plánování, přes realizaci, zhodnocení a publikování zjištění ve formě metodických materiálů), prezentačním aktivitám směrem k veřejnosti a mimořádným akcím (koordinace Pražské muzejní noci, provoz informačního portálu Do muzea!, pořádání a testování akcí pro různé segmenty návštěvníků muzeí). Další aktivity provádělo pracoviště na základě zadání od MK ČR (Kalendárium příspěvkových organizací, v rámci eMuzea sekce Správa sbírek nebo rozcestník Metodických center).

Konkrétními oblastmi, ve kterých pracoviště vyvíjelo aktivity zejména prezentačního a metodického rázu v období let 2015–2020, patří oblast prezentací v muzeích i online formě pro různé cílové skupiny návštěvníků (s intenzivní podporou oblasti návštěvníků se speciálními potřebami), účast na vybraných projektech (např. Strážci paměti – 200 let muzejnictví v ČR) a oblast oboustranné muzejní komunikace (např. zpětná vazba, přímá komunikace s návštěvníky, muzejní marketing a PR). V dalším období let 2021 – 2025 bude pracoviště dále pokračovat v e stanovené práci, v kontinuálních činnostech i oblastech zájmu ze sféry muzejní komunikace a prezentace, které jsou výhledově stanoveny v této aktualizaci koncepce činnosti Centra pro prezentaci kulturního dědictví, ale také hledat dle vývoje v oblasti kultury a muzejnictví nová témata, která budou reflektovat vývoj, aktuální situaci a muzejní trendy (například pro rok 2021 pořádání konference Muzeum pro návštěvníky IV: Virtuální komunikace (nejen) v době koronavirové, která by měla proběhnout v 1. polovině roku 2021 nebo v současné době aktuální otázky životního prostředí ve vztahu k muzeím). Shrnující přehled plánovaných aktivit pracoviště i s předpokládaným harmonogramem etap je součástí tohoto dokumentu.

PhDr. Ing. Petra Štůlová, Ph.D.

Vědecký a výzkumný pracovník MC

(vypracování)

Mgr. Patrik Košický

ředitel Kanceláře generálního ředitele NM

(za správnost)